

Huvudman

Flens kommun
buk@flen.se

Ärendet

Tillsyn av förskoleklass och grundskolan Stenhammarskolan i Flens kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 10 februari 2023 samt uppföljning av beslut den 28 mars 2023.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Flens kommun att senast **fredag den 23 februari 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande undervisning av behöriga och legitimerade lärare, extra anpassningar och särskilt stöd, studiehandledning på modersmålet samt frånvaro. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Flens kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Flens kommun ska vidta följande åtgärder

Undervisning och lärande

1. Se till att undervisningen i ämnena svenska, samhällsorienterande ämnen (SO), naturorienterande ämnen (NO), teknik och bild bedrivs av legitimerade och behöriga lärare, om lärarna inte omfattas av något av undantagen från dessa krav. För det fall huvudmannen avser att för undervisningen använda lärare utan legitimation och/eller rätt behörighet, inkom med en motivering till varför aktuella lärare är lämpliga att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning

som möjligt har en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. Inkom även med underlag som styrker deras erfarenhet och utbildningsbakgrund. (2 kap. 13 och 18 §§ skollagen)

Extra anpassningar och särskilt stöd

2. Se till att elever i behov av extra anpassningar ges sådana anpassningar som skolpersonalen har bedömt att eleverna är i behov av. I detta ingår att rektorn ger personalen förutsättningar att kunna ge de extra anpassningar som har bedömts behövas. Rektorn ska följa upp och dokumentera vilka elever som är i behov av extra anpassningar samt att de ges sådana. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 5 § skollagen samt Läroplanen för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.)
3. Se till att vid minst ett tillfälle före den **1 december 2023** informera lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav avseende när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd utifrån att eleven inte uppfyller kriterierna för bedömning eller betygskriterierna. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats och ge in till Skolinspektionen i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § och 3 kap. 7 § skollagen)
4. Se till att alla lärare anmäler till rektorn om en elev befaras inte uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning som minst ska uppfyllas. Se vidare till att det för varje sådan inkommen anmälan till rektorn startas en utredning om särskilt stöd. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden **25 september 2023 till 9 februari 2024** och vilket datum en utredning har startats, och i förekommande fall avslutats, för respektive elev. Om samråd med elevhälsan bedömts uppenbart obehövt i någon utredning, ska skälen för detta framgå av redovisningen. (3 kap. 7 § skollagen)
5. Se till att rektorn, eller den rektorn har överlåtit beslutanderätten till, för varje sådan utredning om särskilt stöd som nämns ovan och som avslutas före **9 februari 2024**, utarbetar ett åtgärdsprogram eller fattar beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram. Se även till att efter utvärdering av åtgärdsprogram utarbeta nya åtgärdsprogram för de elever som är i fortsatt behov av särskilt stöd och att det framgår vem som ansvarar för uppföljning och utvärdering av respektive åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många sådana beslut som fattats under perioden **25 september 2023 till 9 februari 2024**. Denna dokumentation samt datum för respektive beslut och tre åtgärdsprogram ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 9 och 12 §§ skollagen)
6. Se till att det för varje elev där en utredning visar att eleven är i behov av anpassad studiegång, och där eleven ges sådant stöd, finns upprättade åtgärdsprogram och beslut om anpassad studiegång. Huvudmannen ska i

redovisning av vidtagna åtgärder inkomma med tre beslut avseende anpassad studiegång, i de fall det finns, samt tillhörande åtgärdsprogram. (3 kap. 11 och 12 §§ skollagen)

Studiehandledning på modersmålet

7. Se till att de elever som bedömts vara i behov av studiehandledning på modersmålet ges sådan studiehandledning utifrån elevernas behov. Huvudmannen ska i samband med redovisning inkomma med en sammanställning över behovet av studiehandledning på modersmålet vid skolenheten. Sammanställningen ska visa vilka språk där det finns behov, hur många elever som har behovet i dessa språk samt hur behovet tillgodoses. (3 kap 12 i § skollagen och 5 kap. 4 § skolförordningen.)

Utredning av frånvaro

8. Se till att, beträffande de elever som har upprepad eller längre frånvaro, genomföra en utredning för att klargöra orsakerna till frånvaron. Utredningarna ska resultera i att de åtgärder som krävs för att komma till rätta med respektive elevs frånvaro beslutas och sätts in. Utredningarna ska genomföras oavsett om frånvaron är giltig eller ogiltig och ska genomföras i samråd med elevhälsan. Om utredningar bedöms som obehövliga och utredning inte genomförs ska det av huvudmannens redovisning framgå skälen till detta. Rektorn ska dokumentera vilka elever som under perioden **25 september 2023 till 9 februari 2024** bedömts ha upprepad eller längre frånvaro och vilket datum en utredning om orsakerna till frånvaron har inletts för respektive elev. Dokumentation, inklusive tre utredningar som färdigställts, ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap 19a skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar som avser undervisning under ledning av lärare, undervisningen följer och omfattar aktuellt ämnes syfte och centrala innehåll, extra studietid, betygsättning, förebyggande arbete för att skapa trygghet, förebyggande arbete för att skapa studiero, anmälan om kränkande behandling, skriftlig rutin för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning, individuella studieplaner för nyanlända elever samt uppmärksamma och anmäla frånvaro.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet dnr SI 2022:8539, SI 2022:8541 i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har höstterminen 2022 genomfört två tillsyner av Stenhammarskolan 4-6 (dnr SI 2022:8539) och Stenhammarskolan 7-9 (dnr SI 2022:8541) i Flens kommun. Tillsynerna har omfattat bestämmelser gällande delar av områdena undervisning och lärande, extra anpassningar och särskilt stöd samt stöd till nyanlända elever, bedömning och betygsättning, skolans arbete med att skapa trygghet och studiero samt grundläggande förutsättningar för skolenheten.

Skolinspektionen fattade den 10 februari 2023 beslut om Stenhammarskolan 4-6 och beslut om Stenhammarskolan 7-9 den 28 mars 2023. I besluten har Flens kommun förelagts att senast den 12 maj 2023 respektive den 11 augusti 2023 vidta åtgärder för att avhjälpa brister avseende undervisning av behöriga och legitimerade lärare, undervisning under ledning av lärare, undervisningen följer och omfattar aktuellt ämnes syfte och centrala innehåll, extra studietid, extra anpassningar, särskilt stöd, studiehandledning på modersmålet, betyg och bedömning, frånvaro, stöd till nyanlända elever, förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet och motverka kränkande behandling samt förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa studiero. Vidare tilldelade Skolinspektionen Flens kommun en anmärkning rörande skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner.

Flens kommun har den 19 maj samt den 18 augusti 2023 inkommit med redovisningar av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet och anmärkningen. Flens kommun har även efter begäran från Skolinspektionen inkommit med kompletterande redovisningar den 4 och 21 augusti 2023 samt den 6 oktober 2023.

Skolinspektionen har därefter genomfört ett uppföljningsbesök i Stenhammarskolandena den 11 och 12 oktober 2023. En digital intervju genomfördes även den 13 oktober 2023. Skolinspektionen har under besöket genomfört intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt genomfört lektionsobservationer. I uppföljningen har även dokumentation granskats, bl.a. schema över extra studietid, betygskataloger, stöddokumentation för enskilda elever, frånvarostatistik, frånvaroutredningar, kränkingsanmälningar, scheman och en förteckning över undervisande personal. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Med anledning av att Stenhammarskolan vid tidpunkten för tillsynen hösten 2022 genomfördes av dåvarande organisation med två skolenheter med enskilda beslut avser uppföljningsbeslutet nuvarande organisation med en skolenhet. Skolinspektionen har därför i detta uppföljningsbeslut tagit ställning till om Flens kommun har avhjälpt de påtalade bristerna i besluten med dnr SI 2022:8539 och SI 2022:8541.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisning av behöriga och legitimerade lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektorn uppger under intervju att undervisningen inte bedrivs av behöriga lärare i flera ämnen trots att det finns behöriga och legitimerade lärare i de ämnena på skolan. Av intervju med rektorn framgår vidare att tjänstefördelningen för årskurserna 4-6 var påbörjad vid tidpunkten då han tillträdde sin tjänst som rektor på skolenheten och att tjänsterna fördelats både utifrån ett ämneslärarsystem och utifrån ett klasslärarsystem. Även av intervju med lärare framgår att det finns ämnen där undervisning bedrivs av lärare som saknar behörighet trots att det, på skolan, finns behöriga lärare i dessa ämnen. Lärarna uppger vidare att det inte förekommit någon diskussion kring tjänstefördelning utifrån behörighet efter Skolinspektionens föregående beslut den 10 februari 2023.

Av inskickad personalförteckning och schema för läsåret 2023/2024 framgår att undervisning inte bedrivs av behöriga lärare i samhällsorienterande- och naturorienterande ämnen, teknik, svenska, och bild trots att det på skolan finns behöriga lärare i dessa ämnen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. (2 kap 13 § skollagen)

Av skollagen framgår att om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare, bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen, och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. (2 kap. 18 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen betonas att utgångspunkten ska vara att undervisningen bedrivs av lärare eller förskollärare med en utbildning inriktad mot denna undervisning. (prop. 2019/10:165 s. 269)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Flens kommun brister i att erbjuda eleverna undervisning av legitimerade och behöriga lärare i alla ämnen. Tillsynen visar att organiseringen av utbildningen inte utgår från författningarnas krav på att undervisningen ska bedrivas av legitimerade och behöriga lärare. Tillsynen visar vidare att tjänstefördelningen fortfarande till viss del utgår från ett klasslärarsystem, trots att detta var en brist i tidigare beslut. Att tillämpa ett klasslärarsystem för att tillgodose önskemål från lärare att ha sin egen klass kan inte anses utgöra särskilda skäl för att frånga kravet på legitimation och behörighet, och påverkar därmed inte Skolinspektionens bedömning.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

Av intervju med lärare framgår att eleverna inte ges extra anpassningar i den omfattning som eleverna är i behov av. Lärarna uppger att speciallärare inte längre arbetar riktat mot ett specifikt arbetslag, vilket innebär att lärarna inte får det stöd de behöver för att ge eleverna extra anpassningar i den omfattning som behövs. Lärarna uppger att de inte har förutsättningar att ge extra anpassningar exempelvis när det gäller att nivåanpassa examinationer, att tillgodose uppläst material och att ge elever längre tid vid examinationer.

Av intervju med rektorn framgår att det inte har skett någon uppföljning av om lärarna har förutsättningar att ge eleverna de extra anpassningar som de är i behov av trots att det var en brist i Skolinspektionens föregående beslut den 10 februari 2023. Vidare uppger rektorn att det inte genomförts några insatser för att säkerställa att lärarna ska ha bättre förutsättningar att ge eleverna extra anpassningar.

Anmälan och utredning av särskilt stöd

Av intervjuer med rektorn, elevhälsan och lärare framgår att det finns elever som inte anmälts för utredning av särskilt stöd trots att de inte har uppfyllt betygskriterierna eller kriterierna för bedömning som minst ska uppfyllas efter att extra anpassningar visat sig vara otillräckliga. Rektorn uppger under intervju att det finns lärare som inte anmäler elever för utredning av särskilt stöd trots att elever inte uppfyller betygskriterier eller kriterier för bedömning som minst ska uppfyllas efter att extra anpassningar har prövats och visat sig vara otillräckliga. Inte heller anmäler lärarna dessa elever på nytt om det inte startats någon utredning efter att elever fått F i betyg vid betygssättning.

Lärarna uppger vidare att det inte finns något tydlig rutin för anmälan om utredning för särskilt stöd och att det finns elever som fått F i betyg flera terminer i rad utan att eleverna har anmälts för utredning av särskilt stöd. Vidare framgår av intervju med lärare att det inte är tydligt vart de ska vända sig för att anmäla efter att extra anpassningar visat sig vara otillräckliga.

Av intervju med lärare framgår att de inte alltid får återkoppling på om det startats en utredning av särskilt stöd eller inte efter att de anmält elever för utredning av särskilt stöd. Vidare framgår att i de fall återkoppling getts, kan en utredning startats upp till två månader efter att anmälan gjorts, trots påminnelser om att det behöver startas en utredning av särskilt stöd. Rektorn uppger rektorn att, i de fall en utredning startas, görs det inte alltid skyndsamt för de elever som befaras inte uppfylla betygskriterierna eller kriterier för bedömning.

Skolinspektionen har inför och under tillsynsbesöket granskat stöddokumentation för ett omfattande antal elever. Vid granskning av flera enskilda elevers stöddokumentation framgår att det inte har startats en utredning av särskilt stöd efter att extra anpassningar visat sig vara otillräckliga. Vidare framgår att utredningar startats för åtta månaders sedan men som sedan blivit vilande utan att de färdigställts och utan att det fattats beslut om eleven är i behov av särskilt stöd eller inte.

Vidare framgår av stöddokumentationen att det finns utredningar som inte startats för att eleverna ska ha möjlighet att uppfylla betygskriterierna eller kriterierna för bedömning. För en omfattande andel elever i årskurserna 4-9 framgår att de fått F i betyg i ett eller flera ämnen både under höstterminen 2022 och vårterminen 2023. Trots det framgår det vid en granskning av elevernas respektive stöddokumentation att det inte har startats en utredning av särskilt stöd när extra anpassningar visat sig vara otillräckliga för eleverna. I flera elevakter finns varken dokumentation över extra anpassningar, utredning om särskilt stöd eller beslut om särskilt stöd trots att eleverna fått F i betyg i flera ämnen både under höstterminen 2022 och vårterminen 2023.

Av de flesta utredningar av särskilt stöd framgår att elevhälsan inte har deltagit vid utredning av särskilt stöd. Enligt skolenhetens mall för utredning står "Elevhälsan har medverkat i utredningen" och i de flesta fall är det ifyllt "Nej" som alternativ för påståendet. Av intervju med rektorn framgår att han tror att det endast kryssas i att elevhälsan deltagit om alla professioner i elevhälsan har varit delaktiga. Huvudmannen uppger, i synpunkter på Skolinspektionens tjänsteanteckning efter tillsynsbesöket, att det stämmer att elevhälsans medverkan bara kryssas i "ja" om hela elevhälsan varit involverad i utredning av särskilt stöd. Vidare uppger huvudmannen att speciallärare och specialpedagog ingår i skolans elevhälsoteam och att de är delaktiga i utredning av särskilt stöd tillsammans med lärarna. Hur mallen ska fyllas i har nu klargjorts av rektor vid ett möte med berörd personal.

Åtgärdsprogram och beslut om anpassad studiegång

Av Skolinspektionens dokumentstudier framgår att det för flera elever framgår att åtgärdsprogrammen avslutats inför läsårsslut 2022/2023 med ett konstaterande att eleverna inte är i behov av särskilt stöd trots att eleverna inte uppfyllt betygskriterierna eller kriterierna för bedömning vare sig höstterminen 2022 eller vårterminen 2023. Efter att eleverna fått F i betyg i flera ämnen under vårterminen 2023 ges det under höstterminen 2023 vare sig extra anpassningar eller särskilt stöd utan att det framgår att det inte ges några stödsatser i respektive elevs stöddokumentation. Av skolans digitala system framgår dock fortfarande att eleverna inte når godtagbara kunskaper i ett omfattande antal ämnen.

Vidare framgår av flera åtgärdsprogram att de utvärderats vid flera tillfällen och att åtgärdsprogrammen löpt under hela läsåret. Det har efter utvärderingarna i flera fall inte fattats några nya beslut om åtgärdsprogram. Detta framgår även av intervju med elevhälsan som uppger det finns åtgärdsprogram som fått nytt datum men där det inte fattas nya beslut om åtgärdsprogram. Av ett par åtgärdsprogram saknas uppgifter om vem som ansvarar för uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogrammen.

Av dokumentstudier framgår att det i flera påbörjande utredningar av särskilt stöd för enskilda elever från bland annat februari 2023 framgår att det finns elever som haft anpassad studiegång utan att det fattats något beslut om anpassad studiegång eller särskilt stöd och att det inte heller finns något upprättat åtgärdsprogram för eleverna. Av intervju med rektorn framgår att det finns flera elever där det står att det ska fattas beslut om anpassad studiegång och att de har provat att anpassa bort tid för eleverna, men att det saknas beslut om anpassad studiegång. Exempelvis framgår att en elev haft kortare skoldagar och inte fått undervisning i vissa ämnen under en period.

Rättslig reglering*Extra anpassningar*

Av skollagen framgår bland annat att om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 5 § skollagen)

Av läroplanen framgår att rektorn, inom givna ramar, har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver. (Läroplanen för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr 22, avsnitt 2.8)

Anmälan och utredning av särskilt stöd

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. (2 kap. 34 § skollagen)

Om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 7 § 1-3 och 5 stycket skollagen)

Åtgärdsprogram och beslut om anpassad studiegång

Av skollagen framgår vidare att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 §, i form av distansundervisning och annan undervisning enligt 11 a §, eller i form av anpassad studiegång enligt 12 §. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. (3 kap. 9 § skollagen).

Av skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan eller sameskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan, specialskolan och sameskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. (3 kap 12 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Extra anpassningar

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete kring extra anpassningar. Tillsynen visar att alla elever som är i behov av extra anpassningar inte ges sådant stöd. Detta innebär att skolan inte lever upp till författningarnas krav och riskerar att leda till att elever inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning som minst ska uppfyllas.

Anmälan och utredning av särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att anmäla och utreda elevers behov av särskilt stöd. Tillsynen visar att det finns elever som inte har anmälts och utretts för behov av särskilt stöd trots att ett sådant behov befaras föreligga. Om en elevs behov inte utreds alls eller inte utreds skyndsamt, riskerar eleven att helt eller i vart fall under en viss tid bli utan det särskilda stödet som eleven har rätt till. Utan en utredning är det också svårt för lärare och rektorn att veta att eventuella insatser som sätts in motsvarar elevens behov.

Åtgärdsprogram och beslut om anpassad studiegång

Skolinspektionen bedömer att det inte utarbetas åtgärdsprogram för alla elever som är i behov av särskilt stöd. Tillsynen visar att det i samtliga fall inte utarbetas nya åtgärdsprogram efter att åtgärdsprogrammen löpt ut trots att eleverna är i fortsatt behov av särskilt stöd och inte uppfyller betygskriterierna eller kriterierna för bedömning som minst ska uppfyllas. Det saknas även beslut om anpassad studiegång för elever som får sådant stöd. Vidare bedömer skolinspektionen att det inte framgår av samtliga åtgärdsprogram vem som är ansvarig för uppföljning och utvärdering.

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkommen dokumentation och av intervju med samtliga intervjugrupper framgår att det finns elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet men som inte får behovet tillgodosett. Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att det finns elever som inte får studiehandledning på modersmålet i flera språk.

Av intervjuer med rektorn och lärare framgår vidare att nyanlända elever inte ges studiehandledning på modersmålet när de börjar på Stenhammarskolan utan att lärarna själva får ansöka om studiehandledning på modersmålet. Även huvudmannen uppger i ett kompletterande svar att lärarna själva gör en bedömning av behovet hos de nyanlända eleverna och anmäler behov av studiehandledning på modersmålet till rektorn som gör en beställning till den centrala enheten.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att en nyanländ elev, som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan, anpassade grundskolan eller specialskolan och vars kunskaper har bedömts enligt 12 c §, ska få studiehandledning på modersmålet om det inte är uppenbart obehövt. Studiehandledningen ska syfta till att ge eleven förutsättningar att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Studiehandledningen får ges på elevens starkaste skolspråk, om det är ett annat än modersmålet. (3 kap 12 i § skollagen)

Av skolförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. (5 kap. 4 § skolförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med studiehandledning på modersmålet. Av tillsynen framgår att det finns elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet men som inte får det behovet tillgodosett. Tillsynen visar även att det finns nyanlända elever som inte får studiehandledning på modersmålet utan att lärarna själva får göra bedömningen och anmäla behov till kommunens centrala enhet. Studiehandledning på modersmålet är en rättighet för en elev som behöver det. För den enskilde eleven kan studiehandledning på modersmålet göra det möjligt för eleven att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning som minst ska uppfyllas i ett eller flera ämnen även om eleven inte klarar att följa undervisningen på svenska.

Utredning av frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har inför och under tillsynsbesöket granskat frånvarostatistik och efterfrågat frånvaroutredningar och eventuell stöddokumentation för enskilda elever med omfattande frånvaro. Av granskad dokumentation framgår att det finns flera elever med omfattande frånvaro där det inte startats vare sig utredning av frånvaro eller utredning av särskilt stöd trots att flera elever haft en frånvaro på exempelvis omkring 300 timmar under en termin eller en frånvaro på 30 procent under en period på tre månader. I det senare fallet framgår endast en anteckning om att eleven haft semester och i ett annat fall finns endast en kort anteckning om att eleven varit magsjuk. Rektorn uppger under intervju att de frånvaroutredningar som Skolinspektionen tagit del av inte kan betecknas som att en utredning av frånvaro har startats utan mer är som en kort anteckning kring varför en elev varit frånvarande.

Elevhälsan uppger under intervju att det finns elever med omfattande frånvaro där det inte startats någon frånvaroutredning. Vidare uppger elevhälsan att det inte finns någon rutin för när en frånvaroutredning ska startas.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om en elev har upprepade eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. (7 kap. 19 a § skollagen)

Av förarbeten till skollagen framgår att arbetet med att upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos elever är en av de mest grundläggande åtgärderna som skolan och samhället kan vidta för att fånga upp elever som riskerar att inte nå kunskapskraven och gå miste om den utbildning som de har rätt till. (Prop. 2017/18:182 s. 56) Vidare framgår exempel på när det kan anses obehövt att genomföra en frånvaroutredning. En utredning ska inte behöva genomföras när till exempel en elev har upprepade frånvaro på grund av läkarbesök, men frånvaron gäller under en begränsad tid och kan kompenseras genom extra anpassningar i undervisningen, eller att det rör sig om enstaka tillfällen av giltig frånvaro där orsakerna till frånvaron är uppenbara (s. 59). Vidare framgår att fokus vid utredningen bör vara på att kartlägga orsakerna till frånvaron och att kartläggningen utgör ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. Det anges också att det är av största vikt att resultatet av en utredning av upprepade eller längre frånvaro ska utmynna i sådana åtgärder som behövs för att komma till rätta med elevens frånvaro (s. 60). Det förutsätts i förarbetena att frånvaroutredningen och arbetet med frånvaron dokumenteras (s. 62).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att utreda elevers frånvaro. Tillsynen visar att det inte alltid startas någon utredning av elevers långvariga och omfattande frånvaro. Det har inte anförts att rektorn har bedömt att orsakerna till dessa elevers frånvaro skulle vara sådana att en utredning skulle kunna anses obehövt. Att skolan genomför frånvaroutredningar i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt elevhälsan är en förutsättning för att kunna sätta in relevanta åtgärder för att bryta ett negativt frånvaromönster, och sådana åtgärder behöver sättas in även om skolan anser sig känna till elevernas problematik.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Flens kommuns verksamhet vid Stenhammarskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller undervisning av behöriga och legitimerade lärare, extra anpassningar och särskilt stöd, studiehandledning på modersmålet samt utredning av frånvaro. Det finns därför skäl att förelägga Flens kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Undervisning under ledning av lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde i beslut den 10 februari 2023 att undervisningen i den så kallade separata undervisningsgruppen inte bedrevs under ledning av lärare i skollagens mening. Av huvudmannens skriftliga redovisning framgår att den separata undervisningsgruppen nu inte längre finns kvar och att samtliga elever följer undervisningen i deras respektive ordinarie undervisningsgrupp.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår bland annat att med undervisning avses sådana målstyrda processer som under ledning av lärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden. (1 kap. 3 § skollagen)

Av skollagen framgår att en legitimerad lärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver. Detsamma gäller en lärare som är undantagen från krav på legitimation enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 13 § tredje stycket och den som bedriver undervisning i fall som avses i 17 § och 18 § andra stycket 1-3. (2 kap. 15 § skollagen)

Av skolförordningen framgår att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. (5 kap. 2 § skolförordningen)

Av förarbeten till skollagen framgår att utgångspunkten för att en aktivitet ska klassas som undervisning är att en lärare måste ha det övergripande ansvaret för det som ska göras. (prop. 2009/10:165, s. 633)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Flens kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller att undervisningen bedrivs under ledning av lärare. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Undervisningen följer och omfattar aktuellt ämnes syfte och centrala innehåll

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde i beslut den 10 februari 2023 att det fanns elever som inte undervisades utifrån rätt kursplan beträffande ämnet svenska som andraspråk vilket innebar att undervisningen inte följde och omfattade ämnets syfte och centrala innehåll.

Av huvudmannens skriftliga redovisning framgår att samtliga lärare som undervisar i svenska som andraspråk har sammanställt hur de arbetar när det gäller kursplanens syfte och det centrala innehållet i ämnet svenska som andraspråk. Av redovisningen framgår vidare att sammanställningen avser respektive klass och årskurs och att lärarnas sammanställningar har delgivits rektorn. Huvudmannen har inkommit med dessa sammanställningar till Skolinspektionen i samband med redovisning av åtgärder.

Vidare framgår av huvudmannens redovisning att två legitimerade lärare som är under utbildning för behörighet i svenska som andraspråk har anställts på skolan. De kommer vara färdigutbildade under höstterminen 2023.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att för varje ämne ska en kursplan gälla. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om kursplaner. (10 kap. 8 § skollagen)

Av skolförordningen framgår att undervisning i svenska som andraspråk ska, om det behövs, anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål, elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet, invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare. Rektorn beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev. (5 kap. 14 § skolförordningen [2011:185])

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens skriftliga redovisning framgår att alla elever erbjuds att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid två timmar per vecka. Ett schema över den extra studietiden har delgivits Skolinspektionen. Av intervjuer med samtliga intervjugrupper framgår att eleverna erbjuds minst två timmars extra studietid i veckan.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att elever i årskurs 4-9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör. Extra studietid ska inte räknas in i den minsta totala undervisningstiden. (10 kap. 5 a § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Betygsättning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Enligt huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder har rektorn samråd med den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Vidare framgår att om läraren inte är legitimerad sätts betyget tillsammans med legitimerad lärare. Av betygs kataloger som Skolinspektionen tagit del av framgår att lärare som inte är legitimerade, men som bedriver undervisning, fattar beslut om betyg tillsammans med lärare som är legitimerade.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. (3 kap. 14 § skollagen)

Vidare framgår av skollagen att betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. (3 kap. 16 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Förebyggande arbete för att skapa trygghet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens skriftliga redovisning framgår att skolan genomför trygghetsvandringar och trygghetsenkäter för att följa upp elevernas trygghet i skolmiljön. Utifrån resultatet från dessa analyseras vilka hinder som finns för att eleverna ska vara trygga samt beslutar om åtgärder för att säkerställa en trygg miljö för eleverna. Huvudmannen har även genomfört en kartläggning av elevernas och lärarnas uppfattning av tryggheten på skolan. Utifrån uppföljningen har

åtgärder vidtagits såsom ökad vuxennärvaro i allmänna utrymmen, att minska trängsel vid elevernas skåp, införa klasstoalletter samt se till att det inte befinner sig flera grupper i omklädningsrummet samtidigt i samband med idrottslektioner. En redogörelse över elevernas upplevelse av trygghet i skolans lokala enkät har delgivits Skolinspektionen. Av enkäterna framgår exempelvis att eleverna upplever att bemanningen av caféet och det bemannade insläppet till matsalen är en framgångsfaktor avseende tryggheten. Även implementeringen av ordningsregler och rutiner med konsekvenser för de fall där ordningsreglerna inte följs har bidragit till en tryggare miljö på skolan.

Av intervju med lärare framgår att det är tryggare på skolan nu än tidigare och att skolan tillsatt en projektledare för trygghetsteamet som ska arbeta med trygghetsarbetet på skolan, bland annat via webbverktyget *Trygg skola*. Av intervju med lärare framgår dock att alla åtgärder ännu inte har genomförts fullt ut.

Av intervju med elevhälsan framgår att trygghetsteamet har möten varje vecka med syftet att arbeta förebyggande och främjande. Vidare finns rastvaktsschema och fler vuxna befinner sig i skolans allmänna ytor.

Av intervju med elever framgår att det har blivit tryggare på skolan och att de vid flera tillfällen har fyllt i enkäter avseende trygghet.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår vidare att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Förebyggande arbete för att skapa studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens skriftliga redovisning framgår att skolan genomfört enkäter med såväl elever som undervisande personal avseende upplevelse av studiero. Utifrån sammanställning och analys av resultaten har skolan beslutat att vidta åtgärder i form av ökad vuxennärvaro i undervisningssituationer, synliggörande av studiero i elevhälsoarbetet, diskussioner om studiero under arbetslagsmöten samt tydliggörande av rutiner avseende mobiltelefoner. Vidare har skolledningen genomfört klassrumsobservationer där studiero är ett fokusområde. Rektorn har även genomfört efterföljande samtal med undervisande lärare efter klassrumsobservationerna.

Av intervju med lärare framgår att åtgärder som vidtagits avseende studiero är att tillsätta ytterligare personal i undervisningssituationer och att dela klasser i de fall det inte råder studiero.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår vidare att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Anmälan om kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens skriftliga redovisning framgår att rektorn tillsammans med en säkerhetsstrateg, den 11 januari 2023, genomfört ett utbildningstillfälle för all skolpersonal om skyldigheten att vid kännedom om att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling göra en anmälan till rektor. Skolinspektionen har tagit del av en sammanställning över antalet kränkingsanmälningar avseende 2022 och vårterminen 2023, samt en procentuell fördelning avseende vad kränkningarna avser; fysisk kränkning, verbal kränkning eller kränkning via sociala medier.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att en lärare eller annan personal får kännedom om att en elev anser sig blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. (6 kap. 10 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Skriftlig rutin för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde i beslut den 28 mars 2023 att det saknades skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Av huvudmannens skriftliga redovisning framgår att det nu finns en skriftlig rutin för omhändertagande av mobiltelefoner och annan

elektronisk kommunikationsutrustning. Skolinspektionen har tagit del av den skriftliga rutinen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att det för varje skolenhet ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt 5 kap. 4 b-4 d §§ skollagen. Rektorn beslutar om sådana rutiner. (5 kap. 4 e § skollagen)

Av förarbeten till skollagen framgår bland annat att i grundskolan ska rektorn eller en lärare få omhänderta en mobiltelefon eller annan elektronisk kommunikationsutrustning för att förebygga störningar i undervisningen eller för att förebygga kränkande fotografering eller filmning. Rektorn ska även få besluta att mobiltelefoner eller annan elektronisk kommunikationsutrustning ska samlas in vid skoldagens början och återlämnas senast vid skoldagens slut. Rektorns beslut får avse högst ett år i taget. (prop. 2021/22:160, s. 108)

Av förarbetena framgår vidare att det är skolans ansvar att förvara omhändertagna föremål på ett säkert sätt till dess att de lämnas tillbaka. Av rutinerna bör bland annat framgå hur omhändertagandet av utrustningen ska gå till, till exempel hur föremålen ska förvaras på ett betryggande sätt och hur insamlandet av utrustningen ska ske så att det framgår till vem varje föremål ska återlämnas. Det ska inte föreligga någon osäkerhet om huruvida ett föremål har omhändertagits eller huruvida det har lämnats tillbaka. (prop. 2021/22:160, s. 235)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Individuella studieplaner för nyanlända elever

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens skriftliga redovisning framgår att individuella studieplaner upprättas för nyanlända elever som tas emot i högstadiet. Skolinspektionen har tagit del av exempel på individuella studieplaner för tre nyanlända elever. Av de individuella studieplanerna framgår exempelvis långsiktigt mål för studierna, datum för kartläggning, en kortfattad plan för utbildningens innehåll och stödinsatser för eleverna.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att för en nyanländ elev som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan eller specialskolan och vars kunskaper har bedömts enligt 12 c §, ska en individuell studieplan upprättas senast inom två månader från mottagandet. Studieplanen ska vara långsiktig och beskriva hur eleven ska uppnå

behörighet till gymnasieskolans nationella program utifrån elevens mål. Den ska innehålla uppgifter om utbildningens huvudsakliga innehåll och planerade stödåtgärder. Studieplanen ska revideras löpande utifrån de bedömningar som görs av elevens ämneskunskaper. (3 kap. 12 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Uppmärksamma och anmäla frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens skriftliga redovisning framgår att rektorn tillsammans med lärare och annan personal uppmärksammat vilka elever som har upprepad eller längre frånvaro, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro. Av intervju med elevhälsan framgår att de varje månad går igenom frånvarostatistik. Vidare framgår att rektorn har bedömt att 19 elever har upprepad eller längre frånvaro under vårterminen 2022.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att barn som är bosatta i Sverige har skolplikt och rätt till kostnadsfri grundläggande utbildning. (7 kap. 2 och 3 §§ skollagen)

Av skollagen framgår att en elev i grundskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. (7 kap. 17 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Alexander Aleryd

Beslutsfattare

Signerat av: Alexander Aleryd

X Helena Lanver

Föredragande

Signerat av: Helena Lanver